

BROEDVOGELS IN DE BEBOUWDE KOM VAN EEMNES IN 1984

J. Harder en R. van Poelgeest

1. Inleiding.

In het voorjaar van 1984 is in de bebouwde kom van Eemnes een broedvogelinventarisatie verricht.

Het onderzoek is verricht door leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o., met als doel gegevens te verzamelen ten behoeve van de avifauna van het Gooi e.o.: "Vogels tussen Vecht en Eem" (inmiddels verschenen).

2. Ligging en beschrijving van het geïnventariseerde gebied.

In figuur I is de ligging en de verdeling van de getelde gebieden aangegeven.

I. Woonwijk noordelijk van de Laarderweg.

Woonwijk, voornamelijk ééngezinswoningen (rijtjeshuizen met tuin), met sportvelden, groenstroken en volkstuinen. Grotendeels (3/4 deel) gebouwd na $\pm$ 1975, klaar in 1985. Aan de oostzijde begrensd door een autoweg, aangelegd tussen 1970 en 1975 (A27).

Oppervlakte ca. 85 ha.

II. Woonwijk zuidelijk van de Laarderweg.

Woonwijk, voornamelijk ééngezinswoningen, met een begraafplaats en groenvoorzieningen. Grotendeels (2/3 deel) gebouwd na $\pm$ 1975.

Oppervlakte ca. 40 ha.

III. Meentweg.

Boerderijen, gebouwd in de 18e-20e eeuw, met rijke erfbeplanting.

Op één boerderij na is de bebouwing geheel gelegen aan de westzijde van de Meentweg (oude winterdijk!). Bebouwing 75-100 m. breed, met enkele onderbrekingen en minder dicht dan langs de Wakkerendijk.

Oppervlakte ca. 40 ha., lengte ca. 3,2 km.

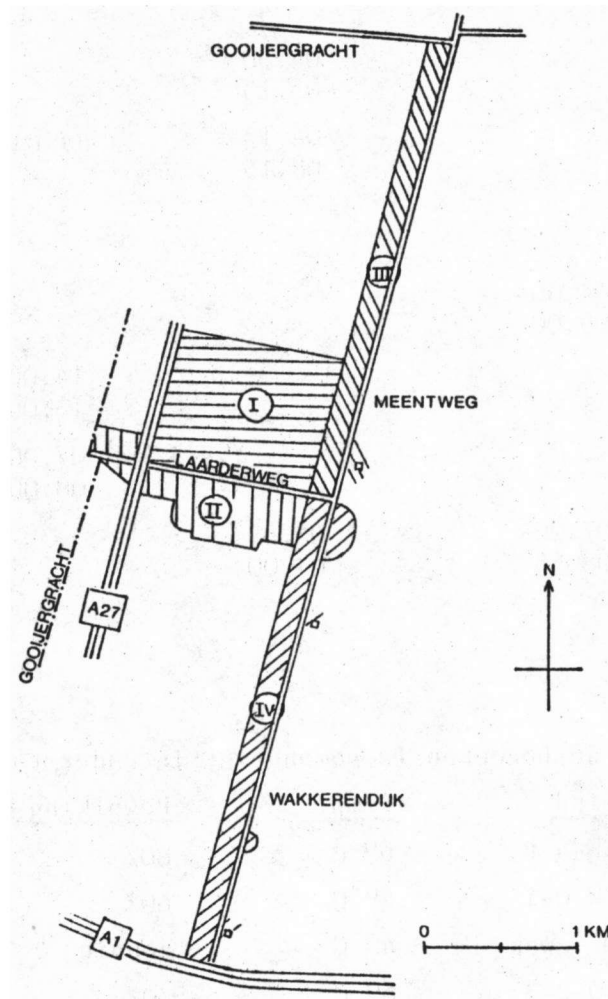
IV. Wakkerendijk.

Boerderijen, gebouwd in de 18e-20e eeuw, met rijke erfbeplanting.

De bebouwing is vrijwel geheel gelegen aan de westkant van de dijk, met uitzondering van een kerk, ca. 10 woningen (aansluitend aan de dorpskern) en 4 boerderijen.

De bebouwde strook is ca. 100 m. breed (inclusief erfbeplanting), de beplanting is nergens onderbroken.

Oppervlakte ca. 45 ha., lengte ca. 3,2 km.

3. Teldata en het weer.

Voor de broedvogeltellingen was het gebied gesplitst in de bovengenoemde vier delen. De bezoeken zijn per deelgebied weergegeven.

Bezoek- data:	Deelgebieden:			
	I	II	III	IV
12.04.84				06.40- 09.00
20.04.84		05.30- 06.30 *		
25.04.84				05.45- 07.30
27.04.84		05.15- 08.00		
28.04.84	05.15- 09.30			
29.04.84				

ochtend

13.05.84		04.50- 05.15 *		
19.05.84		04.15- 08.15	ochtend	
21.05.84				05.30- 07.15
31.05.84	04.30- 09.00			
04.06.84			14.00- 15.00 *	
06.06.84			07.00- 08.00 *	05.30- 07.00
11.06.84	07.00- 08.55	05.45- 07.00		
Complete tellingen	3	4-5	3	4

* = onvolledig.

Het weer tijdens de bezoeken is samengevat in onderstaand overzicht:

	<u>Wind</u>	<u>Temp.</u>	<u>Bewolking</u>	
12.04.84	NW 4 b	6° C	80%	droog
20.04.84	ZW 0-1	5° C	60%	droog
25.04.84	O zwak	4° C	zonnig	droog
27.04.84	NO 2-3	6° C	0%	droog
28.04.84	O matig	3-7° C	0%	
29.04.84				
13.05.84	NO 4-6	6° C	100%	droog
19.05.84	N 0-1	9° C	98%	droog
21.05.84	NW	10° C	half bewolkt	droog
31.05.84	NW matig	10° C	0% mistig	
04.06.84				
06.06.84		12° C		droog
11.06.84	vrijwel geen	11° C	100%	droog

4. Methode.

Bij het veldwerk werd de turfmethode gebruikt: waarschijnlijke broedvogels (balts, zang, vechten, territoriumgedrag, uitgevlogen jongen enz.) en mogelijke broedvogels (losse vogels, in eventueel geschikt broedbiotoop) werden geteld. Minder algemene soorten werden bovendien op kaart ingetekend. Deelgebied I was nog onderverdeeld in 3 delen, deelgebied II in 5 delen.

Voor het uitwerken werden voor iedere teleenheid (3+5+1+1 eenheden) de hoogste aantallen waarschijnlijke (= MINIMUM) en mogelijke (waarschijnlijk + mogelijk = MAXIMUM) broedparen per soort bepaald. De aantalsbepaling gebeurde door de tellers zelf en werd o.a. op dubbeltellingen gecontroleerd door de samenstellers van het verslag.

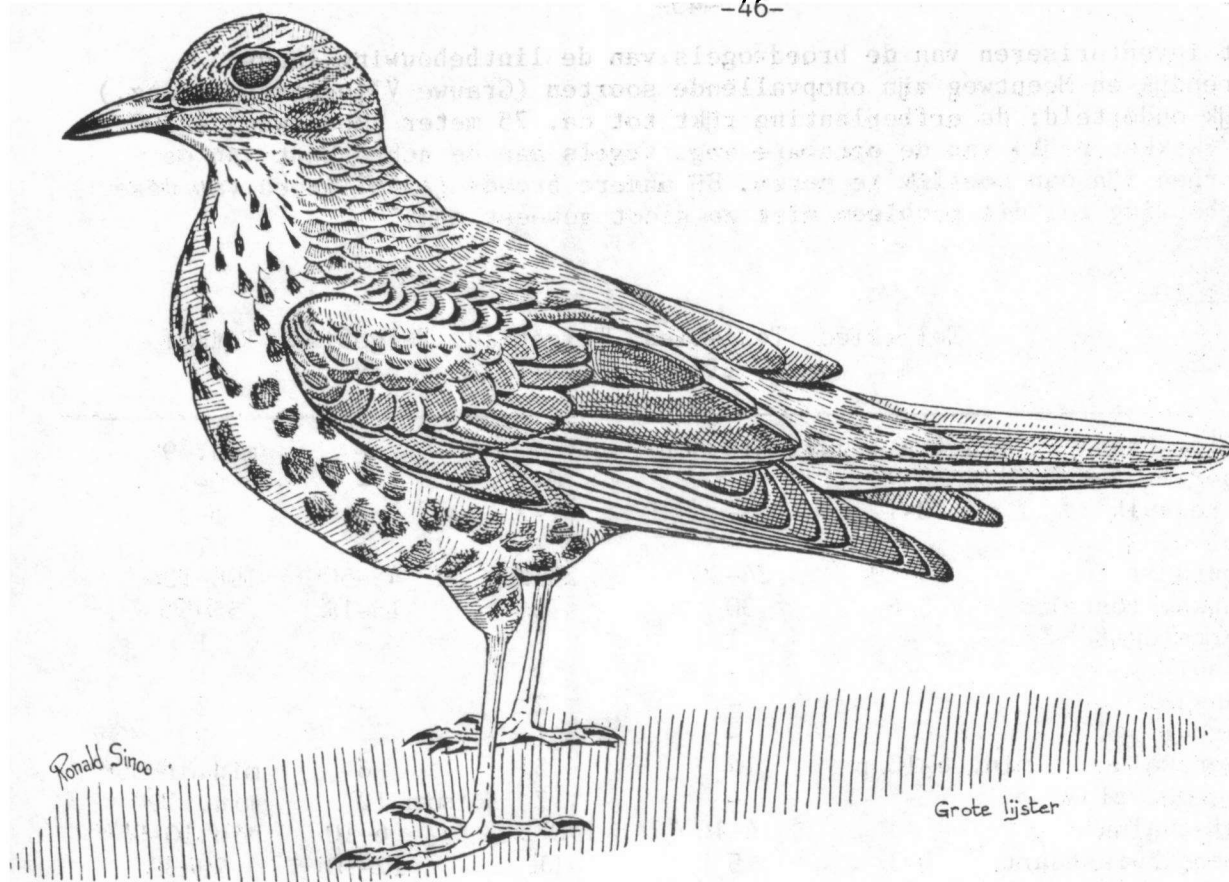
In de tabel zijn deze minimum- en maximum-aantallen broedparen per soort aangegeven voor de vier telgebieden.

Bij het inventariseren van de broedvogels van de lintbebouwing langs Wakkerendijk en Meentweg zijn onopvallende soorten (Grauwe Vliegenvanger enz.) mogelijk onderteld: de erfbeplanting rijkt tot ca. 75 meter (Meentweg) à 100 meter (Wakkerendijk) van de openbare weg. Vogels aan de achterkant van de boerderijen zijn dan moeilijk te horen. Bij andere broedvogeltellingen van deze lintbebouwing zal dit probleem niet zo groot geweest zijn.

5. Resultaten.

Soort	Telgebied I	Telgebied II	Telgebied III	Telgebied IV	Totaal
1. Wilde Eend	min.4 p + juv	min.5 p	-	-	min. 9
Sperwer	-	-	0-1	-	0-1
Torenvalk	0-1	-	1-2	-	1-3
Holenduif	-	-	1	-	1
5. Houtduif	14-19	24-27	25-28	45-50	108-124
Turkse Tortel	5-6	30	5	15-18	55-59
Tortelduif	-	1	-	-	1
Bosuil	-	-	1	-	1
Ransuil	-	-	2	-	2
10. Kerkuil	-	-	1	-	1
Gierzwaluw	min. 6-10 p	14	5	6	min.31-35*
Boerenzwaluw	-	-	7	min.12	min. 19*
Huiszwaluw	-	4-10	0-5	6-10	min.10-25*
Witte Kwikstaart	1-3	5	11	12-13	29-32
15. Winterkoning	5	4	24	19-21	52-54
Heggemus	4	6	5	8	23
Grote Lijster	-	0-1	7	4-5	11-13
Zanglijster	3-4	2	5	2	12-13
Merel	51-55	75-81	16-20	35-40	177-196
20. Zwarte Roodst.	2	-	-	-	2
Roodborst	4	2	4	2	12
Bosrietzanger	-	-	0-1	1	1-2
Kl.Karekiet	-	0-1	-	-	0-1
Spotvogel	5	3	9	3	20
25. Zwartkop	1	-	3	1	5
Tuinfluitier	1	2	5	2	10
Grasmus	-	-	2	-	2
Braamsluiper	1	1	1	-	3
Fitis	6	5	min. 2	1	min.14
30. Tjiftjaf	2-3	4	7	3	16-17
Grauwe Vliegenv.	-	-	5	6-7	11-12
Koolmees	30-46	27-28	20	29	106-123
Pimpelmees	7	9	7	10	33
Staartmees	1-2	-	-	-	1-2
35. Boomkruiper	-	1	4	5-6	10-11
Groenling	3	7-9	3	5	18-20
Kneu	1	-	0-1	1	2-3
Vink	1	2-3	2	5	10-11
Huismus	73-82	176-180	75-100	320	644-682
40. Ringmus	-	-	5	9	14
Spreeuw	40-113	100-123	100-125	360-390	600-751
Zwarte Kraai	1-3	-	4	10-12	15-19
Kauw	3-6	18	5	8-12	34-41
Ekster	1	3	4	6	14
45. Vlaamse Gaai	1-2	-	2	5	8-9
Aantal (mogelijke) soorten	29-30	26-28	36-40	32	43-45

* = aantal ligt waarschijnlijk hoger
zie hiervoor de (eventuele) afzonderlijke tellingen

Grote lijster

6. Conclusies.

Bij een dergelijke broedvogelinventarisatie is het niet goed mogelijk dichtheden van broedvogelsoorten te vergelijken: een deel van het getelde gebied is gesloten bebouwing, een deel lintbebouwing. Bij lintbebouwing is de invloed van het omringende gebied op de dichtheden waarin broedvogels voorkomen veel groter, door o.a. de ruime foerageermogelijkheden op het aangrenzende grasland (Torenvalk, Ransuil, Boerenwaluw, Spreeuw en Zwarte Kraai). Daarom is van deze broedvogelinventarisatie alleen bepaald het aandeel van de 10 talrijkste soorten in de totale broedvogelbevolking van de vier deelgebieden.

Tabel 2: Aandeel van de belangrijkste soorten per deelgebied

Deelgebied:

<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>	<u>IV</u>	<u>Totaal</u>
Spreeuw 28 %	Huismus 31 %	Spreeuw 28 %	Huismus 38 %	Spreeuw 31 %
Huismus 20 %	Spreeuw 21 %	Huismus 22 %	Huismus 32 %	Huismus 28 %
Merel 14 %	Merel 14 %	Houtduif 6 %	Houtduif 5 %	Merel 8 %
Koolmees 11 %	Turkse Tortel 5 %	Winterkoning 5 %	Merel 4 %	Houtduif 5 %
Houtduif 5 %	Koolmees 5 %	Koolmees 4 %	Koolmees 3 %	Koolmees 5 %

Gierzwaluw 2 %	Houtduif 5 %	Merel 4 %	Winterkoning 2 %	Winterkoning 2 %
Pimpelmees 2 %	Kauw 3 %	W.Kwikstaart 2 %	Turkse Tortel 2 %	Turkse Tortel 2 %
Fitis 1 %	Gierzwaluw 2 %	Spotvogel 2 %	W.Kwikstaart 1 %	Kauw 2 %
Turkse Tortel 1 %	Huiszwaluw 2 %	Tjiftjaf 2 %	Boerenzwaluw 1 %	Boerenzwaluw 1 %
Kauw 1 %	Pimpelmees 2 %	Pimpelmees 2 %	Zwarte Kraai 1 %	Pimpelmees 1 %
	Groenling 2 %	Boerenzwaluw, Grote Lijster 2 %	Kauw 1 %	W.Kwikstaart 1 %
10 talrijkste soorten samen: 87 %	90 %	78 %	89 %	86 %
overige soorten: aantal: 19-20	16-18	26-30	22	33-35
aandeel: 13 %	10 %	22 %	11 %	14 %

Opvallend in de tabel is, dat Huismus en Spreeuw in redelijk gelijke aandelen voorkomen in de dorpskern (grote bebouwingsdichtheid) en in de lintbebouwing (veel meer struiken en bomen, relatief veel grasland dichtbij). De enige soort waarvoor het verschil in voorkomen groot is, is de Merel: in de nieuwbouwwijken 14% van de totale broedvogelbevolking, in de lintbebouwing 4%. Daar minder in aantal dan de Houtduif.

7 Overige waarnemingen.

Op 19 mei werd een baltsende Watersnip waargenomen (Noordpolder te Veld).

8. Medewerkers.

Het veldwerk werd verricht door N.J.Dwars, J.Harder, M.van Houten, G.van Merriënboer, J.Verhey, A.Vermeule en R.Willemstein. Het verslag werd samengesteld door J.Harder (o.a. aantalsbepaling) en R. van Poelgeest.

